

Boj za povišanje eksistenčnega minima pri osebni dohodnini.

(Piše poslanec I. Vesenjak.)

Ko je bivša Avstrija vpeljala osebno-dohodninski davek, je državni zbor določil najprej kot neodbačljiv del 1200 K, svota se je zvišala na prizadevanje poslancev, v prvi vrsti tudi naših, že pred svetovno vojno na 1600 K.

Ako pomislimo, kaj smo pred vojsko lahko dobili za 1600 K, potem lahko trdimo, da je bil osebni dohodninski davek takrat primerno in pravično odmerjen. Gotovo je najbolj zanimivo pri tem davku to, da ga povprečni naš kmetovalec in mali obrtnik ni plačeval, sedaj pa boste našli med našimi poselniki in obrtniki le malo ljudi, katerim davčna oblast zadnja leta ne bi bila naprtila tega bremena. Ali se vsi ti ljudje sedaj naenkrat postali bogataši? Ali imajo več dohodkov in manj stroškov, kakor so jih imeli poprej?

Glavni vzroki.

Da ljudje zdaj tako malo osebno dohodnino so vzroki vsakovrstni in zadeva krivda čisto tudi ljudi same. Pred vsem ljudje zanemarjajo proti našim določbam postaviti dolžno napoved in opuščajajo govore. Dalje se morebitne napovedi tako pametno, ve in celo v škodo posameznika samega, da se na to podlagi mora odmeriti krivična osebna dohodnina. C greem ovajanju in medsebojnemu zavidanju ter ravnanju dohodkov svojega bližnjega danes niti ne govorim. To sem v javnosti ponovno povdarjal in kol ena najgrših naših napak grajal. Krivda je tudi v istem svoječasnem pohlepiju po vojni podpori. Nobena ženska ni mogla nikdar dovolj napovedati, koliko je mož ali sin dnevno pridelal in zaslužil, da bi dobro utemeljila svoje zahtevo po zvišanju podpore. Ali mislite, da takšne pismene napovedi in zahteve kar izginejo iz uradov? Odkrito lahko tudi povdarjam, da imajo nekateri uradniki silne predsodke o dohodkih kmetijskih in obrtnih slojev ter so posebej iz vojnega časa naprej radi takratnih težav in težko nekake jezni in nehote pristranski proti kmetškemu prebivalstvu. Izredne marljivosti naših davčnih uradnikov v korist države — iskusa — niti ne povdarjam, saj je znano, da je Slovenec najboljši in najvestnejši davkoplačevalec, pa tudi najneutrudnejši in najvestnejši iztirjevalec davkov!

Vojska nam je prinesla poleg omenjenih dejstev še najvažnejše: ogromne množine papirnatega denarja, ki je postal naravnost brezvreden, uradnik pa se je na Slovenskem imel zmiraj besediti zakona, da je neodbačljiv del dohodkov 1600 K, za kar si sedaj ne moreš kupiti niti enih prav dobrih hlač, kaj se le oskrbeti samega sebe in rodbino!

Kmetijska zveza v boju za zvišanje neodbačljive svote.

Ko smo videli, kako se je v zadnjih dveh letih svetovne vojske začela neprimerno visoka osebna dohodnina, so začeli poslanci že pred prevratom borbe proti njej. Po prevratu so davčne oblasti postopale enako. Zastopniki Jugoslovanskega kluba so torej tudi v Ljubljani pri finančnem delegatu in v Beogradu v parlamentu in pri finančnih ministrih ponovno posredovali proti krivični odmeri osebno-dohodninskega davka.

Prvi uspeh je bil, da je delegat v Ljubljani dovolil na podlagi gradiva, ki sem ga podal, revizijo v posameznih slučajih, kjer so se ljudje pritožili, akoravno so zamudili postavno določen rok. Mnogim je bilo že s tem pomagano vsaj deloma, ob enem pa se oblasti začelo bolj ljudomilo ravnati. Spominjam se tukaj posebej dr. Konrada Smida, ki je na moja posredovanja šel mnogim prizadetim v ptujskem okraju nem glavarstvu prav lepo na roke.

Drugi korak naš je bil, da smo spodbijali veljave prejšnjih, večinoma nemškutarskih komisij. Ako bi nam občine in njeni zaupniki šli z dobrom razu-

mevanjem za stvar bolje nasproti, bi se pri odmerjanju lahke odpravila še marsikatera krivica. Toda iz kmetijskih občin nismo mogli dobiti zaupnikov, kajti večina predlaganih se je zbalala dela ali pa zamere pri soobčanih. Da se na ta način, ako se sedi za pečo, in zabavlja in jadikuje, ne zboljša prav nič, je tudi jasno.

Tretji korak naprej je bil, ko smo dobili v Jugoslovanskem klubu takratnega finančnega ministra dr. Velizarja Jankoviča in smo mu dokazali na posameznih slučajih, da je treba zvišati ono davkoprosto svoto pri osebni dohodnini. Ta radikalni minister je bil prvi, ki nam je to tudi obljubil in je v tem oziru naložil svojim uradnikom, naj pripravljajo potrebne predloge.

Tisti čas in že prej pod Ninčičem smo razpravljali v finančnem odboru tudi o vladinem predlogu, da se obdavčijo vojni dobički. Ta predlog pa je zasnovan popolnoma na davčnem zakonu o osebni dohodnini in tako sem imel priliko, da sem govoril o osebni dohodnini ponovno v imenu Jugoslovanskega kluba v finančnem odboru.

Med vlado demokratov in socialistov, ko je bil finančni minister dr. Veljkovič, se ni v zadevi osebne dohodnine za zboljšanje in pravično odmerjanje zgodilo prav nič. Sploh je ta doba za našo državo za našo ljudstvo najneugodnejša. Vladalo se je brez parlamenta in odločevali so deloma beograjski bankirji in absolutisti, kakor sta dr. Žerjav in njegov zaščitnik Pribičević. Demokratiški poslanci in demokratiški ministri pa so na državne stroške potovali pr celo mesece izven države. Ker nismo hoteli imeti takšnih razmer, klicali smo ljudstvo v obrambo in v boj proti tem škodljivcem. Po Stajerskem in Kranjskem se je vršilo vse polno shodov, kjer smo sklepali reso lucije proti demokrasko-socialistični vladi in v zače vi osebne dohodnine.

Vsa ta borba je imela delni uspeh, da se je ču til prisiljenega v zakonu o proračunu za leto 1920-21 finančni minister Stojanovič predložiti, da se dav kaprosta svota 1600 K zviša na 3200 K.

Pri razpravi o proračunu sem v smislu skle pov na shodih, posebej še v smislu sklepa na veliker shodu ob orlovskem taboru predložil in zagovarjal, da se davkoprosta svota zviša na 10.000 K. Po dol gih raziasnjevanjih in razpravah je dr. Brezigar predlagal, da se složi na svoto 7200 K. Vsi člani finančnega odbora in tudi direktor dr. Konjovič kot zastopnik finančnega ministra se je izjavil, da sprej me ta predlog, ako jaz odneham. Da pridobim vsaj približno to, kar sem po nalogu svojih tovarišev-poslancev moral, sem se uklonil in tako je v finančnem odboru bil sklep na svoto 7200 soglasen, odobrila ga je tudi vlada, odnosno zastopnik finančnega ministra. Toda tukaj se spet pričnejo v škodo ljudstva demo kratske neodkritosrčnosti in intrige!

Demokratom ni bilo do tega, da se v parlamen tu razpravlja o proračunu, demokraskemu finančnemu ministru pa ne do tega, da bi izvršil naš sogla sen sklep in olajšal slovenskemu ljudstvu bremena. Finančni minister je torej šel raje k svojim tovarišem v klub, kakor pa pred parlament. In v demokr. klubu so določili tri bankirje, da so ti odločevali v imenu demokratov, ali izpremembe finančnega odbora odobrijo ali ne. Tukaj so bankirji rekli, naj le naši ljudje plačujejo in znižali so svoto 7200 K na 4800 K. S tem so dali tudi breo svojim lastnim demokraskim zastopnikom v finančnem odboru, dr. Pucu in dr. Brezigarju, nutili ju na cedilo in udarili ljudstvo.

Finančni minister pa je napravil še eno neja krenost in nedoslednost. Ko je odbor razpravjal, od pravil se je minister na pot v Bosno in Črnogoro, namesto da bi bil pri sejah. Z dr. Lorkovičem sva se dogovorila, da proti temu najostrejše nastopiva v o-

boru. To sva tudi izvršila in finančni minister se je čutil prisiljenega izjaviti, da ga demokraski mini ster Draškovič in direktorji in načelniki obvezno za stopajo. Kako je po svojem povratku g. finančni mi nister Stojanovič držal svojo obvezo, to sem povedal zgoraj.

V tem položaju je Jugoslovanski klub storil v obrambo ljudstva zadnje korake: meni je naročil, da sestavim spomenico za ministrskega predsednika in finančnega ministra. Tu odločno povdarjamo spet o sebn dohodnino v imenu kluba sva šla — jaz in poslanec dr. Hohnjec — ter izjavila, da mora klub izstopiti iz vladine večine, ako ostane omenjeni Stojanovičev proračun neizpremenjen. Seveda smo si zagolovili tudi, da gredo Hrvati z nami in radikalni ti nas gotovo podprli.

Ker v parlamentu torej ni bilo razprave, sme rekli, da mora ministrski svet o tem in celem prora čunu odločevati. V trenutku, ko to pišem, še o oseb ni dohodnini odločitev ni padla. Gotovo pa je, da se eksistenčni minimum zviša vsaj na 4800 K.

Na polovico poti.

Dosedaj opisano prizadevanje lahko označimo kol polovica poti do popolnega vspaha. Najhujše za preke se podrtje in nadaljevanje do popolnega vspaha bo v bodoče nekoliko lahkajše, kakor pa dosedanja borba.

Kaj smo bistveno dosegli? Dosegli smo v glav nem sledeče:

1. Neodbačljiva svota se je zvišala od 1600 K na 4800 K, to je več po številu in še bolj po vaštvi, kakor v Nemški Avstriji in na Češkem, kjer imajo naprej isti dohodninski zakon.
2. Oblasti odmerjajo davek v mnogih slučajih bolj obzirno in pravično, kakor so to delale dozdaj.
3. Ta davek plačujejo od zdaj naprej vse pokrajine izven Črnogore, Srbije in Makedonije, ker se je ukinila znana madžarska novela, ki je določevala do 10.000 K prostost.
4. Odbori za presojanje se lahko seslaviijo drugače, da bodo lahko zastopali res ljudstvo posamezni zastopniki.

Kaj je treba še doseči?

Da bo osebno-dohodninski davek pravičen, pa je treba doseči še sledeče:

1. Davek se mora razširiti popolnoma na vse pokrajine brez razlike in predpisovati enakomerno v posameznih slučajih. Imam pa skoraj prepričanje, da je ob sedanjih velikih kulturnih in gospodarskih razlikah v posameznih pokrajinah to do popolnosti doseči težko, ker tudi davčna oblastva povsod po svoji vzgoji in svoji tehnični izobrazbi tega izpeljati niso zmožna. Zato naj se osebno-dohodninski davek dolo či kot eden izmed onih, s katerim bo razpolagal bo doči pokrajinski zbor.
 2. Davčni zakon sam se mora precej izpreme niti, da bo uvaževal resnične pridobninske razmere. Posebej v določbah o presojanju kmetijskih dohodkov bo treba novih, pravičnejših in tudi za ljudstvo jas nih in razumljivih določil.
 3. Davkoprosta svota (eksistenčni minimum) tega davka se mora zvišati, dokler obstoji sedanja ma lovrednost denarja.
- Tako sem podal kratek pregled naše borbe o tem davku. Lahko trdim: borba je bila težka, zahte vala velike truda, dela in znanja, končana pa še ni. Sklepe opozorjam čitatelje na svoje razprave o oseb ni dohodnini v „Slov. Gospodarju“ in na dr. Žunovec knjigo o osebni dohodnini, da si bodo znali vsaj ma lo pri napovedi pomagati.
- Glede tega davka, kakor drugih takšnih zadev pa velja stara resnica: pravica se pridobi in zmagu je v trdi in vztrajni borbi; zato pa le bistrice glavo sebi in drugim, da se boste boljše branili!

„Kmetijski list“ na laž postavljen.

„Kmetijski list“ je v številki 41 z dne 7. oktobra pisal o skandalu pri Kmetijski družbi, ki da je slovensko vinogradništvo oškodovano za deset milijonov! Našega poverjenika za kmetijstvo, kmeta Jana in dr. Verstovška napada tako: „Sredi meseca avgusta je imela Kmetijska družba silno ugodno ponudbo in sicer po 26 nemškoavstrijskih (okroglo 10 naših) kron za kilogram galice, ki jo je bilo treba nemudoma sprejeti. Družbeni tajnik je od družbenega pred sednika g. Jana zahteval dovoljenje, da sme kupčijo po tej ugodni ceni takoj skleniti. Toda predsednik je dovoljenje odklonil, češ, da mora zadeva priti pred sejo, ki pa ne more biti pred dnem 16. septembra. Glavni odbor je potem imel čez nekaj tednov sejo. Določila tvrda, ki bi lahko nabavila družbi galice, pa seveda takrat ni bila več vezana, ter je že davno pred sejo sporočila, da stane kilogram galice že 18 nemškoavstrijskih kron. Danes je cena modri galici v Nemški Avstriji že nad 40 nemškoavstrijskih kron! Ostane tedaj dejstvo, da bo po krivdi Kmetijske družbe ves nepotrební izdatek za naše vinogradništvo ta ta 1921 znašal v Sloveniji blizu 10 milijonov namškoavstrijskih kron. Odgovoren za to ogromno škodo je družbeni predsednik.“

Koliko je na tem resnice? Vodstvo Kmetijske družbe za Slovenijo odgovarja v „Kmetovalcu“ št. 10 na ta lažnjivi napad sledeče: „Začetkom julija je Kmetijska družba zasledovala cene galice na svetovnem trgu. Iz Nemške Avstrije je bilo sicer par ugo-

dnih ponudb zasebnih tvrdk, ki pa niso mogle zajamčiti prostega izvoza iz te države, ker je avstrijska vlada potem svojega Warenverkehrsbeureau na Dunaju prevzela v svoje roke ves promet z galico, v kolikor prihaja v poštev za izvoz. Od tega urada pa je prišla še le v zadnjem času ponudba na galico, in sicer po 50 avstrijskih kron za 1 kg. t. j. nad 20 jugoslovanskih kron. Ponudbe po 26 namškoavstrijskih kron julija meseca (torej) ni bilo mogoče smatrati resnim, ker ni bil zajamčen izvoz iz Avstrije in so nam bile lanske in letošnje izkušnje pri dobavi modre galice iz Nemške Avstrije dobra šola, da se od tam ni zanašati na pravočasno dobavo tega blaga.

Družbeni tajnik je prve dni septembra opozoril predsednika g. Jana na prvo resno in ugodno ponudbo. Ker se je šlo pri tem za večmilijonsko kupčijo je bil mnenja, da mora o tem odločiti družbeni odbor. Na pripomnjo tajnika, da ni mogoče čakati na odborovo sejo, je takoj sklical odbornike, ki se naha jajo v Ljubljani, da o tem odločajo. Dne 6. septembra je bil ta posvet, 7. pa je bila kupčijska pogodba sklenjena in podpisana. Družbeni predsednik (Jan) je torej storil vse korake, da se sklene čim ugodnejša kupčija in ni torej ničesar zamudil. Družbeni pred sednik kakortudi tajnik nista hotela sama sklepati tako velike kupčije, da se jima ne pripeti to, kar se je zgodilo družbenemu generalnemu ravnatelju, ko je glavni odbor razveljavil že sklenjeno kupčijo z modro galico. Odgovornost za tako veliko svoto mora pač

prevzeti več odbornikov, ne pa predsednik sam. Se manj, da bi družbeni tajnik sam prevzel nase tako od govornost.“

Omenimo še, da urejuje „Kmetovalec“, ki je Samostojno tako na laž postavil, liberallec Rado Lah, ki mu samemu ni bilo najbolj po volji, da je moral objaviti to pojasnilo. Pa je moral!

Tako je s tisto desetmilijonsko škodo, ki jo „Kmetijski list“ lažljivo očita Kmetijski družbi. Za laž pa se je Samostojna tako zagnala v predsednika Kmetijske družbe in njen odbor? Zato ker je predsednik in ves odbor naš. Samostojni pa bi radi dobili Kmetijsko družbo v svoje roke, da bi jo izrabili v svoja strankarske namene in lovili z njo pristavo, kakor so jih lovili pred dobrim pol letom s koruzo. Da to dosežejo, zmerjajo in lažejo več sedanji odbor in predsednika družbe. Nalagati hočejo ljudstvo, kako da je sedanji odbor družbe in njen predsednik za nič da bi ljudstvo v kmetijskih podružnicah in v Kmetijski družbi ne volilo več pristavev Kmetiske zveze, ampak liberalne samostojne trgovce, gostilničarje, kmetiske oderuhe in veržnike. „Kmetovalec“ jim je dal krepke odgovor. Se krepkejši odgovor za to laž pa njha bodo dali naši možje 28. novembra pri volitvah v ustavodajni zbor in pozneje pri volitvah v Kmetijsko družbo, kjer mora zmagati in tudi bo zmagala lista Slovenske kmetiske zveze!

**Pristaši,
zbirajte za volilni sklad!**